

tussen Duin & Dijk

Natuur in Noord-Holland, Jaargang 16

2 ● 2017

● Foto: Theo Baas.

Egelboterbloem

Ranunculus flammula

Kenmerken

Egelboterbloem is een lage, enigszins vlezige plant met ovale tot langwerpige bladeren die aanvankelijk in een rozet staan. Vanuit de rozet vormt de plant liggende tot opstijgende holle stengels die op de knopen wortelen en daar nieuwe rozetjes vormen. De plant bloeit van juni tot oktober met goudgele, betrekkelijk kleine bloemen. Egelboterbloem is door de langwerpige bladeren niet moeilijk van andere boterbloemen te onderscheiden, alleen 'grote boterbloem' heeft gelijksoortige bladeren. De laatste soort groeit echter rechtop, wordt veel hoger en is aan een ander milieu gebonden.

Flammula is Latijn voor vlammetje. Dit wijst op het bijtende sap. Bedelaars in de Middeleeuwen gebruikten het sap om hun zweren nog meelijwekkender te maken. Het sap werd ook wel gebruikt om bij vergiftiging de patiënt te laten braken.

Ecologie

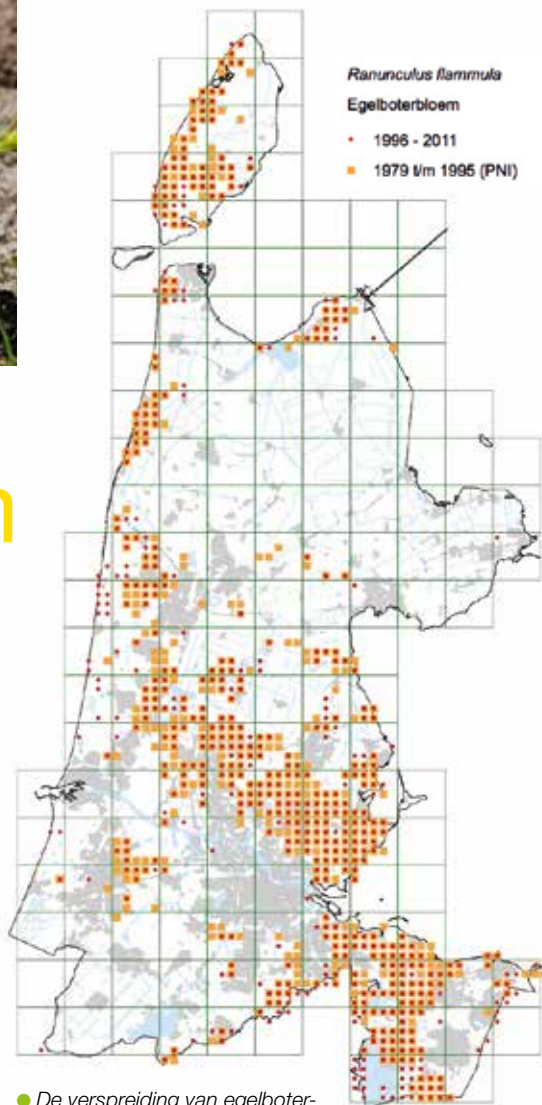
Egelboterbloem is een plant van zonnige, tamelijk open plaatsen op voedselarme, tot matig voedselrijke zandveen- en leemgrond. De groeiplaatsen staan 's winters vaak onder water en vallen in de loop van de zomer droog maar blijven vochtig. De plant heeft een ruime ecologie, die reikt van voedselarme natte duinvalleien tot matig voedselarme slootkanten. Typische groeiplaatsen zijn drassig grasland, moerassen (laagvenen en trilvenen), oevers van matig voedselarme wateren, slootkanten, natte duinvalleien, kwelgebieden in loofbossen en natte kapvlakten.

Verspreiding en trend

Egelboterbloem komt voor in het grootste deel van Europa, West-Siberië, Canada, de VS, en (zeer zeldzaam) in Noordwest-Afrika. In ons land is ze vrij algemeen, maar zeldzaam in Zuid-Limburg, Zeeland, Flevoland en de zeekeleigebieden van Friesland en Groningen. In Noord-Holland ligt het zwaartepunt van de verspreiding in de veenweidegebieden. Daarbuiten vinden we haar vooral

Noord-Hollandse planten

Theo Baas

● De verspreiding van egelboterbloem in Noord-Holland.

in vochtige duinvalleien, de polders langs de binnenduinderand, op Texel en Wieringen. De soort ontbreekt vrijwel geheel in de Kop van Noord-Holland, West-Friesland en in de droogmakerijen. Hoewel het aantal kilometerhokken waar de soort voorkomt gelijk is gebleven, is er toch sprake van een sluipende achteruitgang in het agrarisch gebied. Egelboterbloem is hier een typische soort van bloemrijke, drasse, vaak door het vee ingetrapte slootkantjes waar ze samengroeit met soorten als waternavel, watermunt, moeraswalstro, zomp- en/of moerasvergeetmij-nietje en moerasmuur. Dergelijke slootkantjes zijn echter in rap tempo aan het verdwijnen waardoor egelboterbloem samen met de hierboven genoemde (voorheen algemene) soorten steeds meer op natuurgebieden is aangewezen.

Theo Baas
baas0828@planet.nl